

YÊU CẦU VỀ NHÂN CÁCH CỦA CHÍNH TRỊ VIÊN TRONG TIẾN HÀNH CÔNG TÁC TUYÊN TRUYỀN Ở ĐƠN VỊ CƠ SỞ

Nguyễn Văn Nhiên
Học viện Chính trị, Bộ Quốc phòng

Tóm tắt: Bài viết luận giải quan niệm về chính trị viên, vai trò của chính trị viên trong tiến hành công tác tuyên truyền, từ đó đặt ra một số yêu cầu về nhân cách cơ bản của chính trị viên trong tiến hành công tác tuyên truyền ở đơn vị cơ sở.

Từ khóa: nhân cách, chính trị viên, tuyên truyền, đơn vị cơ sở.

REQUIREMENTS FOR THE PERSONALITY OF POLITICAL OFFICIALS IN CARRYING OUT PROPAGANDA WORK AT THE LOCAL UNIT

Nguyen Van Nhhien
Political Academy, Ministry of National Defense

Abstract: The article analyzes the concept of a political officer, their role in conducting propaganda work, and from this, presents some basic personality requirements for political officers in carrying out propaganda tasks at the grassroots level.

Keywords: personality, political officer, propaganda, grassroots unit.

Nhận bài: 13/12/2024

Phản biện: 03/01/2025

Duyệt đăng: 09/01/2025

I. ĐẶT VẤN ĐỀ

Công tác tuyên truyền trong quân đội là một hình thức của hoạt động công tác đảng, công tác chính trị góp phần truyền bá chủ nghĩa Mác-Lê nin, tư tưởng Hồ Chí Minh, quán triệt đường lối, quan điểm của Đảng, chính sách và pháp luật của Nhà nước, nhiệm vụ của quân đội; bồi dưỡng phẩm chất chính trị, đạo đức, tình cảm cách mạng, ý chí chiến đấu, tinh thần quyết chiến, quyết thắng, sẵn sàng nhận và hoàn thành mọi nhiệm vụ của cán bộ, chiến sĩ. Ở đơn vị cơ sở, chính trị viên là người chủ trì về chính trị, trực tiếp lãnh đạo, chỉ đạo và tiến hành hoạt động công tác đảng, công tác chính trị, thực hiện sự lãnh đạo của Đảng đối với quân đội; vì thế, tiến hành công tác tuyên truyền là một mặt công tác cơ bản, một yêu cầu, nhiệm vụ thường xuyên của chính trị viên nhằm quán triệt và cụ thể hóa đường lối chính trị của Đảng; bảo đảm sự lãnh đạo tuyệt đối, trực tiếp về mọi mặt của Đảng với quân đội, tạo ra sự thống nhất cao về chính trị, tư tưởng và hành động của các quân nhân trong đơn vị. Nhất là trong giai đoạn hiện nay, do tình hình thế giới diễn biến khó lường, các thế lực thù địch chống phá quyết liệt trên lĩnh vực chính trị - tư tưởng, mặt trái cơ chế thị trường và tình trạng suy thoái về tư tưởng chính trị, đạo đức, lối sống của một bộ phận không nhỏ cán bộ, đảng viên tác động mạnh mẽ đến tư tưởng, tình cảm và hành vi của cán bộ, chiến sĩ...; cùng với đó là sự chống phá quyết liệt của các thế lực thù địch với chiến lược “diễn biến hòa bình”, thúc đẩy “tự diễn biến”, “tự chuyển hoá”, “phi chính trị hóa” quân đội với âm mưu, thủ đoạn ngày càng tinh vi, thâm độc để chống phá Đảng, Nhà nước và Quân đội, phủ nhận vai trò và xóa bỏ sự lãnh đạo của Đảng

đối với quân đội tiến tới vô hiệu hóa quân đội. Điều này đã và đang đặt ra yêu cầu, đòi hỏi ngày càng cao cho công tác tuyên truyền ở đơn vị cơ sở; đặc biệt là những yêu cầu về nhân cách của chính trị viên với tư cách là chủ thể tiến hành công tác tuyên truyền ở đơn vị cơ sở.

II. CƠ SỞ LÝ LUẬN

Theo Từ điển thuật ngữ quân sự: “Chính trị viên là chức vụ lãnh đạo, đảm nhiệm công tác đảng, công tác chính trị trong các đơn vị Quân đội nhân dân Việt Nam và dân quân tự vệ từ đại đội đến tiểu đoàn và tương đương” [1, tr.153].

Trong Quân đội nhân dân Việt Nam, Chính trị viên có chức trách, nhiệm vụ “là người chủ trì về chính trị, chịu trách nhiệm về toàn bộ hoạt động công tác đảng, công tác chính trị trong đơn vị. Trực tiếp tiến hành và hướng dẫn công tác đảng, công tác chính trị trong đơn vị. Là người đề xuất chủ trương, biện pháp lãnh đạo đề cấp ủy đơn vị quyết định; xây dựng kế hoạch, tổ chức thực hiện các mặt công tác và cùng chịu trách nhiệm trước cấp trên, cấp ủy cấp mình về toàn bộ hoạt động của đơn vị, xây dựng đơn vị vững mạnh toàn diện, hoàn thành mọi nhiệm vụ được giao” [2, tr.52].

Tham gia nghiên cứu, đề xuất đề cấp ủy quyết định chủ trương, biện pháp lãnh đạo mọi mặt hoạt động, các mặt công tác của đơn vị đúng đường lối chủ trương của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước, nghị quyết, chỉ thị, mệnh lệnh của cấp trên. Xây dựng kế hoạch, trực tiếp tiến hành và hướng dẫn công tác đảng, công tác chính trị trong đơn vị; đề xuất với cấp trên trực tiếp nội dung, biện pháp tiến hành công tác đảng, công tác chính trị.

Trực tiếp tiến hành và hướng dẫn công tác chính trị tư tưởng, xây dựng cho cán bộ, chiến sĩ tuyệt đối trung thành với Đảng, với Tổ quốc Việt Nam xã hội chủ nghĩa, với nhân dân, có kỷ luật tự giác nghiêm minh, sẵn sàng nhận và hoàn thành mọi nhiệm vụ được giao. Trực tiếp tiến hành công tác giáo dục chính trị, tư tưởng, công tác tổ chức nhằm xây dựng nhân cách quân nhân cách mạng, xây dựng đơn vị vững mạnh toàn diện, góp phần xây dựng quân đội vững mạnh về chính trị. Như vậy, với cương vị chức trách được quy định, “chính trị viên có vai trò quan trọng trong lãnh đạo, chỉ đạo các mặt công tác của đơn vị, đảm nhiệm toàn bộ hoạt động công tác đảng, công tác chính trị, cùng với người chỉ huy tổ chức thực hiện kế hoạch công tác chung của đơn vị” [2, tr.53].

Chính trị viên trong Quân đội nhân dân Việt Nam có vai trò đặc biệt quan trọng trong xây dựng đơn vị nói chung và tiến hành công tác tuyên truyền nói riêng nhằm giữ vững và tăng cường trận địa tư tưởng của Đảng trong Quân đội. Với cương vị là những người chủ trì về chính trị, đảm nhiệm công tác đảng, công tác chính trị, chính trị viên chịu trách nhiệm trước cấp ủy cấp mình và cấp ủy cấp trên về toàn bộ công tác tuyên truyền ở đơn vị cơ sở; trực tiếp đề xuất, lãnh đạo, chỉ đạo, hướng dẫn tổ chức thực hiện công tác tuyên truyền đảm bảo cho hoạt động diễn ra hiệu quả và có chất lượng.

Bên cạnh đó chính trị viên là người trực tiếp chỉ đạo, hướng dẫn, tổ chức thực hiện công tác tuyên truyền trong đơn vị, trực tiếp trong xây dựng nội dung, lựa chọn hình thức, phương pháp tuyên truyền phù hợp với nội dung, đối tượng và điều kiện hoàn cảnh tuyên truyền; làm cho chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh, đường lối, quan điểm của Đảng giữ vị trí chủ đạo trong đời sống chính trị - tinh thần ở đơn vị; bảo đảm cho cán bộ, chiến sĩ kiên định mục tiêu, lý tưởng chiến đấu vì độc lập dân tộc và chủ nghĩa xã hội; giữ gìn, bảo vệ và phát huy bản chất cách mạng, truyền thống tốt đẹp của dân tộc, của Đảng, của quân đội, quán triệt sâu sắc nhiệm vụ của cách mạng, của quân đội; có lòng căm thù giặc sâu sắc; nhận rõ đối tác, đối tượng của quân đội, phân biệt rõ đúng sai, không mơ hồ lẫn lộn địch ta; thường xuyên cách giác cách mạng, kịp thời ngăn chặn, đập tan mọi âm mưu, thủ đoạn phá hoại của các thế lực thù địch trên lĩnh vực chính trị - tư tưởng, đấu tranh chống chủ nghĩa cá nhân, quan liêu quân phiệt, tự do vô kỷ luật, những biểu hiện tiêu cực lạc hậu, những nhận thức tư tưởng lệch lạc để giữ vững ổn định chính trị, an ninh tư tưởng của đơn vị trong mọi hoàn cảnh.

Chính trị viên còn là người kiểm tra, đánh giá, chịu trách nhiệm chính về kết quả của công tác tuyên truyền ở đơn vị mình. Trực tiếp kiểm tra, đánh giá mức độ nắm, tin tưởng và làm theo những nội dung được tuyên truyền ở quân nhân thuộc quyền trên cơ sở đó đề xuất các biện pháp nâng cao hiệu quả công tác tuyên truyền của đơn vị mình.

III. NỘI DUNG NGHIÊN CỨU

3.1. Chính trị viên phải có bản lĩnh chính trị kiên định, vững vàng

Để tuyên truyền cho cán bộ, chiến sĩ hiểu, tin tưởng và làm theo đường lối, chủ trương của Đảng, chính sách và Luật pháp của Nhà nước, kỷ luật quân đội, trách nhiệm của bản thân; cổ vũ, khích lệ động viên cán bộ, chiến sĩ có ý chí quyết tâm cao trong thực hiện nhiệm vụ; đòi hỏi chính trị viên phải có lập trường chính trị - tư tưởng vững vàng, tin tưởng tuyệt đối vào sự lãnh đạo của Đảng Cộng sản Việt Nam; không dao động trước mọi khó khăn thử thách; trung thành với mục tiêu và con đường xây dựng Chủ nghĩa xã hội ở Việt Nam. Có tư duy chính trị nhạy bén, sắc sảo trong đánh giá các vấn đề chính trị - xã hội của thế giới, khu vực, đất nước, quân đội. Đặc biệt trong giai đoạn hiện nay, khi mà các thế lực thù địch chống phá quyết liệt trên lĩnh vực chính trị - tư tưởng, xoáy sâu, thổi phồng vào những hạn chế, khuyết điểm của Đảng và Nhà nước ta, đồng thời ra sức tuyên truyền, ngụy ca hệ giá trị và lối sống thực dụng phương tây đã gây ra tâm trạng tiêu cực trong tập thể quân nhân. Hơn lúc nào hết, chính trị viên phải có bản lĩnh chính trị kiên định, vững vàng để tuyên truyền, giáo dục hình thành, phát triển nhân cách người quân nhân cách mạng ở cán bộ, chiến sĩ thuộc quyền. Làm cho họ có ý thức chính trị sâu sắc; có lý tưởng cộng sản chủ nghĩa vững vàng, sẵn sàng nhận và hoàn thành tốt mọi nhiệm vụ được giao.

3.2. Chính trị viên phải có đạo đức cách mạng và đạo đức nghề nghiệp trong sáng, mẫu mực

Chính trị viên ở đơn vị cơ sở là người cùng ăn, cùng ở, cùng huấn luyện, công tác với cán bộ, chiến sĩ thuộc quyền; mọi hành động, lời nói, việc làm của chính trị viên đều có tác động không nhỏ tới các quân nhân. Do đó, quá trình tiến hành công tác tuyên truyền không chỉ bằng lời nói mà còn bằng cả phẩm chất, đạo đức của mình. Chủ tịch Hồ Chí Minh khẳng định, đạo đức là cái gốc của người cách mạng, Người yêu cầu: “Mỗi người chỉ huy về quân sự cũng như về chính trị, phải làm kiểu mẫu, phải giữ vững đạo đức của quân nhân” [3, tr.204]. Nếu chính trị viên không có đạo đức cách mạng và đạo đức nghề nghiệp trong sáng, mẫu mực thì không tuyên truyền, thu phục được

lòng tin của cán bộ, chiến sĩ, không tập hợp và phát huy sức mạnh đơn vị, không thể hoàn thành chức trách, nhiệm vụ của mình.

Đạo đức cách mạng của chính trị viên được thể hiện ở lòng trung thành vô hạn với Đảng, Tổ quốc và nhân dân, sẵn sàng nhận và hoàn thành tốt mọi nhiệm vụ được giao; thực sự cần, kiệm, liêm, chính, chí công vô tư; đề cao lợi ích của tập thể; có tính tổ chức chặt chẽ, kỷ luật tự giác nghiêm minh, thật thà, ngay thẳng, kiên quyết đấu tranh vì lẽ phải, vì sự công bằng và tiến bộ trưởng thành của mọi quân nhân trong đơn vị. Đạo đức nghề nghiệp của chính trị viên đó là tình yêu với nghề nghiệp quân sự, với hoạt động công tác đảng, công tác chính trị; chân thành giữ chữ tín, làm việc hợp đạo lý, hiệu quả cao. Có tinh thần tận tụy trong công việc, thái độ lao động quân sự nghiêm túc, đam mê, kỷ luật chặt chẽ trong thực hiện nhiệm vụ; cẩn thận, chu đáo với từng nhiệm vụ; dám nói, dám làm, dám chịu trách nhiệm. Ý thức tự giác trong việc tu dưỡng, rèn luyện bản thân, tinh thần ham học hỏi, cầu tiến bộ, yêu thương con người và có niềm tin, sự lạc quan trong thực hiện nhiệm vụ. Tác phong làm việc khoa học, độc lập, chính xác và có kế hoạch; không bao giờ tự thỏa mãn, tự dưng lại hoặc bằng lòng với chính mình.

3.3. Chính trị viên phải có hệ thống kiến thức, kỹ năng, kinh nghiệm tiến hành công tác tuyên truyền

Hệ thống kiến thức, kỹ năng, kinh nghiệm tuyên truyền là những thành tố cơ bản tạo nên năng lực tuyên truyền của chính trị viên. Trong đó kiến thức tuyên truyền bao gồm kiến thức về lý luận chính trị, về chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh, đường lối chính trị, quân sự của Đảng; sự hiểu biết về các bộ luật nhà nước ban hành, điều lệnh, điều lệ, kỷ luật quân đội và sự phát triển kinh tế - xã hội của đất nước và quân đội là cơ sở nền tảng giúp chính trị viên xây dựng thế giới quan, phương pháp luận khoa học để họ có thể lý giải, xem xét chính xác, khoa học các vấn đề tuyên truyền. Những kiến thức về Tâm lý học giúp chính trị viên tìm hiểu được đời sống nội tâm đa dạng, phong phú của các quân nhân và tập thể quân nhân; nắm được cơ chế, quy luật tâm lý, các hiện tượng tâm lý tập thể xảy ra trong quá trình tuyên truyền, từ đó có cách chuẩn bị nội dung, lựa chọn hình thức, phương pháp phù hợp với đối tượng tuyên truyền, xử lý linh hoạt, hiệu quả các tình huống xảy ra trong quá trình tuyên truyền. Tri thức về giáo dục học, về xã hội học, về nghệ thuật tuyên truyền sẽ là cơ sở để chính trị viên có phương pháp tiếp cận, tiến hành công tác tuyên truyền theo đúng các quy luật nhận thức, bảo đảm

tính khoa học và hiệu quả.

Kinh nghiệm tuyên truyền đó chính là sự trải nghiệm, hiểu biết của chính trị viên về hoạt động tuyên truyền. Thực tế trong tiến hành công tác tuyên truyền, nếu chính trị viên là người có kinh nghiệm, vốn sống phong phú, nhất là những kinh nghiệm nắm bắt, phát hiện, xây dựng vấn đề tuyên truyền; kinh nghiệm sử dụng các phương pháp tuyên truyền; kinh nghiệm nắm bắt tâm lý, tư tưởng, nhu cầu, mong muốn của đối tượng tuyên truyền thì đó là yếu tố quan trọng trong triển khai xây dựng nội dung, lựa chọn phương pháp khoa học góp phần nâng cao hiệu quả tuyên truyền. Các kỹ năng, kinh nghiệm tuyên truyền được hình thành trong quá trình học tập, rèn luyện của mỗi chính trị viên, nhất là trong thực tiễn tiến hành hoạt động tuyên truyền của họ.

3.4. Chính trị viên phải có phong cách, phương pháp tuyên truyền phù hợp

Phong cách tuyên truyền phù hợp của chính trị viên là luôn giữ vững nguyên tắc tính Đảng trong hoạt động tuyên truyền; trong bất kỳ hoàn cảnh nào thì chính trị viên luôn đặt mục tiêu phải chấp hành nghiêm nguyên tắc tính Đảng, chấp hành nghiêm pháp luật Nhà nước, kỷ luật quân đội; nhất quán trong khẳng định vị trí, vai trò lãnh đạo tuyệt đối, trực tiếp về mọi mặt của Đảng đối với quân đội trong tiến hành công tác tuyên truyền. Điều này giúp cho chính trị viên giữ vững được phương hướng chính trị, nhất là trong những hoàn cảnh khó khăn, phức tạp của tình hình trong nước và thế giới hiện nay. Sâu sát, cụ thể, tỉ mỉ và gần gũi với cán bộ, chiến sĩ thuộc quyền làm cho chính trị viên hiểu rõ được đời sống tâm lý, tinh thần và hoạt động của mỗi quân nhân, từ đó đề ra nội dung, phương pháp tuyên truyền sát với đối tượng. Sự gần gũi sẽ tạo ra tình cảm gần bó hơn, tin tưởng và không có khoảng cách giữa chính trị viên và cán bộ, chiến sĩ; làm cho nội dung và phương pháp tuyên truyền đến với cán bộ, chiến sĩ dễ dàng, hiệu quả hơn. Để có phong cách này, đòi hỏi chính trị viên trong quá trình công tác phải luôn sâu sát, cụ thể, tỉ mỉ, chu đáo; quan tâm, tạo điều kiện giúp đỡ cấp dưới; chú trọng chăm lo đến đời sống vật chất, tinh thần của quân nhân; luôn gần gũi, chan hoà, chủ động nắm bắt tâm tư, nguyện vọng của cán bộ, chiến sĩ thuộc quyền.

Bên cạnh có phong cách tuyên truyền phù hợp, đòi hỏi chính trị viên cần có phương pháp tuyên truyền khoa học. Phương pháp tuyên truyền chính là cấp độ thực hiện hành động tuyên truyền theo những con đường, cách thức, biện pháp tối ưu nhất nhằm truyền tải nội dung, thực hiện thắng lợi mục tiêu, yêu cầu do nhiệm vụ tuyên truyền

đề ra. Phương pháp dùng trong tuyên truyền rất đa dạng phong phú bao gồm nhiều nhóm phương pháp: nhóm phương pháp dùng lời, nhóm phương pháp dùng hình ảnh trực quan, nhóm phương pháp thực tế... Việc lựa chọn phương pháp tuyên truyền phụ thuộc vào nội dung, đối tượng và khả năng của chủ thể tuyên truyền. Để sử dụng phương pháp tuyên truyền đạt hiệu quả đòi hỏi chính trị viên phải nắm vững những yêu cầu mang tính nguyên tắc của từng nhóm phương pháp, tuân thủ các bước tiến hành và nâng cao khả năng của bản thân để làm chủ các phương pháp và có sự vận dụng hiệu quả.

3.5. Chính trị viên phải sử dụng thuần thực các phương tiện tuyên truyền

Việc sử dụng thuần thực các phương tiện tuyên truyền là một trong những yêu cầu, đòi hỏi cao đối với chính trị viên; trước hết là phương tiện ngôn ngữ trong tuyên truyền phải đảm bảo tính chân xác, phù hợp với chuẩn mực chung của ngôn ngữ trong hoạt động quân sự; sự giản dị, gần gũi làm cho cán bộ, chiến sĩ hiểu được những vấn đề phức tạp bằng lời nói giản đơn, dễ hiểu; có sức truyền cảm cao giúp cho chính trị viên đưa nội dung của vấn đề tuyên truyền đến gần với đối tượng hơn, tạo cho người nghe những cảm xúc tích cực, duy trì được sự tập trung chú ý của đối tượng trong khi tuyên truyền. Sức truyền cảm của lời nói thể hiện ở sắc thái ngôn ngữ khi trình bày như: cách sử dụng từ ngữ, cách chọn ví dụ, cách dùng hình ảnh so sánh hoặc cách sử dụng âm điệu, ngữ điệu... một cách có ẩn tượng. Cùng với đó là sự kết hợp hài hòa giữa ngôn ngữ nói và ngôn ngữ hình thể (phi ngôn ngữ): tư thế, tác phong; cử chỉ, điệu bộ, nét mặt phù hợp trong quá trình tuyên truyền sẽ có tác dụng bổ sung cho thái độ, giải quyết tốt các nhiệm vụ và gia tăng hiệu quả trong công tác tuyên truyền của chính trị viên.

Cùng với sự thuần thực trong sử dụng ngôn ngữ thì chính trị viên cần có sự thuần thực trong sử dụng trang thiết bị, phương tiện chuyển tải nội dung tuyên truyền; đó là những công cụ góp phần

cho thành công của công tác tuyên truyền. Hiện nay, các trang thiết bị phương tiện kỹ thuật cần thiết đáp ứng yêu cầu tiến hành công tác tuyên truyền ở đơn vị cơ sở bao gồm: sách, báo, tạp chí, tài liệu, phòng Hồ Chí Minh, phòng truyền thống, hệ thống panô, áp phích, khẩu hiệu, bảng tin, vô tuyến truyền hình, đài truyền thanh, máy chiếu, máy tính, mạng Internet... Cơ sở vật chất, phương tiện phục vụ cho công tác tuyên truyền là điều kiện thiết yếu để tiến hành tuyên truyền, quy định thao tác của chủ thể hoạt động tuyên truyền. Quá trình sử dụng và khai thác trang thiết bị, phương tiện kỹ thuật sẽ hình thành cho chính trị viên những kỹ xảo, kỹ năng cần thiết giúp cho quá trình tiến hành tuyên truyền của chủ thể tăng thêm sức thuyết phục, sự hấp dẫn đối với người nghe. Tuy nhiên sự phát huy tác dụng của trang thiết bị, phương tiện kỹ thuật không chỉ phụ thuộc vào chất lượng của trang thiết bị mà còn phụ thuộc vào khả năng khai thác, sử dụng có hiệu quả các trang thiết bị này; điều đó đặt ra yêu cầu đối với chính trị viên phải không ngừng học hỏi, rèn luyện kỹ xảo, kỹ năng để làm chủ được các trang thiết bị, phương tiện kỹ thuật, khai thác, phục vụ tốt nhất cho tiến hành công tác tuyên truyền ở đơn vị.

IV. KẾT LUẬN

Trên đây là một số yêu cầu về nhân cách của chính trị viên trong tiến hành công tác tuyên truyền ở đơn vị cơ sở. Trước những yêu cầu đòi hỏi ngày càng cao của hoạt động tuyên truyền; mỗi chính trị viên phải không ngừng phấn đấu, tu dưỡng hoàn thiện nhân cách của bản thân, thực sự trở thành người chủ trì về chính trị, người nắm vững phần hồn ở đơn vị cơ sở, làm cho công tác tuyên truyền phát huy vai trò là “mũi nhọn xung kích, vũ khí sắc bén” của Đảng trong xây dựng yếu tố chính trị, tinh thần của các quân nhân, góp phần xây dựng quân đội cách mạng, chính quy, tinh nhuệ, từng bước hiện đại thực hiện thắng lợi sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc Việt Nam xã hội chủ nghĩa trong tình hình mới./.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

Bộ Tổng tham mưu, *Từ điển Thuật ngữ quân sự*, Nxb Quân đội nhân dân, Hà Nội 2007.

Tổng cục Chính trị, *Chức trách, nhiệm vụ, mối quan hệ công tác của cơ quan chính trị*, Nxb Quân đội nhân dân, Hà Nội, 2007.

Hồ Chí Minh, *Toàn tập, Tập 5*, Nxb Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 1995.

Đảng Cộng sản Việt Nam, *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII, tập 1*, Nxb Chính trị quốc gia, Hà Nội, 2021.

Nguyễn Hoàng Lân (2008), *Kỹ năng tuyên truyền của cán bộ chính trị đơn vị cơ sở trong Quân đội nhân dân Việt Nam*, Nxb Quân đội nhân dân, Hà Nội.

Đào Duy Quát (Chủ biên, 2009), *Tâm lý học tuyên truyền*, Nxb Chính trị Quốc gia, Hà Nội.